

Dijital Ebeveynlik

ALİ BÜYÜKASLAN*

Dijitalleşme bir kavram olarak sadece iletişim alanında değil sosyal bilimlerin birçok alanında incelenen bir konu başlığı olarak dikkat çekmekte, araştırmacılar tarafından birçok yönden ele alınmaktadır. Ayrıca dijitalleşme kavramının kendisi araştırma konusu olarak aynı zamanda kavramla bütünlük içerisinde, bireysel ve toplumsal bağlamda etkisini yakından hissettiğimiz yeni kavramların oluşumuna da yol açmaktadır. Bu kavramlar sosyal bilimlerin hemen her alanında sadece güncel ve gündemde olan tartışmalar açısından değil aynı zamanda psikoloji, sosyoloji, hukuk, eğitim, iletişim bilimleri, işletme, pazarlama, vb. diğer disiplinler açısından da yeni kavramların oluşumuna yol açmaktadır. Bu bağlamda bu disiplinlerin ayrı ayrı ve disiplinlerarası bir araştırma konusu olarak ele alacağı dijital mecralar, dijital iletişim, dijital ebeveyn, dijital sanat, dijital dönüşüm, dijital bankacılık, dijital pazarlama, dijital reklam, dijital içerik, dijital endüstri, dijital medya, dijital oyun, dijital kütüphane, dijital teknoloji, vb. birçok yeni kavram, dijitalleşmenin kendiliğinden, tek başına bir gerçeklik olarak 90'lı yılların sonundan itibaren insan hayatında etkisini hissettirmeye başlamasının ötesinde toplumsal kimi yeni gerçekliklerin oluşmasında, insana ve hayata yön vermesinde etkili olmaya başlamıştır. Bu etkinin nasıl olduğu, hangi yönde geliştiği, hangi yöne evrildiği ve hangi sınırlar içerisinde oluşmaya başladığı gibi sorular/sorunlar gerek akademi de gerekse entelektüel düzeyde üzerinde ciddi çalışmalar yapılan konular olarak dikkat çekmektedir.

Bugün dijitalleşmenin yoğun bir şekilde etkisini hissettirdiği sosyal ağlar üzerindeki sosyal medya platformları da yine birçok disiplinin inceleme konuları arasına girmiştir. Dijitalleşme, çağın insanına, onun ilgi ve ilişkilerine yönelik tanımlamalar yaparken üzerinde durmadan öylece geçebileceğimiz bir kavram değildir artık. Dijitalleşme, bireysel ve toplumsal temelde çok yönlü olarak insan hayatını, yine ulusal ve uluslararası ölçekte insan ilişkilerini anlamaya ve anlamlandırmaya çalıştığımızda sadece sosyal bilimlerin ilgi alanıyla sınırlanmayacak kadar başat kavramlardan biri olmuştur.

*Prof. Dr., İstanbul Medipol Üniversitesi İletişim Fakültesi

Günümüz insanının dijitalleşmenin etkisini hissetmeksizin bir hayat yaşaması ne-redeyse artık imkânsız hale gelmiştir. Dijitalleşmenin bu yakın ve derin etkisi onu bir araştırma konusu olmanın ötesinde insana, topluma ilişkin birçok kavramla birlikte ele alınması gereken bir gerçeklik olarak önümüze koymaktadır. “Dijital Ebeveynlik” de bu kavramlardan biridir. Küçük yaşlardan itibaren dijitalleşmenin olumlu olumsuz etkisiyle karşı karşıya kalan insan, bu etkiye karşı kendini nasıl bir konuma yerleştirecektir? Bu yerleştirme “hangi aktörlerin ne tür çabalarıyla ve hangi süreçlerde nasıl gerçekleşecektir ve hangi sonuçları doğuracaktır?” soruları doğrudan “Dijital Ebeveynlik” kavramıyla ilişkilendirilen sorulardır.

Bugün dijitalleşmenin ne yeni bir başlangıç ne de bir sonuç olmadığını insanlığın geçmişine bakarak çok rahatlıkla söyleyebiliriz. Tarihin akışında, içerisinde yaşadığımız için çokça ve yoğun bir şekilde hissettiğimiz dijitalleşme sürecini geleceğe ilişkin öngörülerde önemli izler bırakacak noktalardan biri olarak değerlendirmek de mümkündür. Sürecin kendisi etkileri, sonuçları, ortaya çıkışı, insana ve topluma yön verişiyile başlı başına bir değişimin, dönüşümün izlerini taşımaktadır. Bu sürecin her yönüyle değerlendirilmesi insanın tarihsel süreçte nereden nereye geldiğini göstermesi bakımından önemli olurken, bir başka gerçekliğin de daha anlaşılır olmasını sağlamaktadır. Nitekim her yeni kavram ve onun etrafında oluşan tanımlamalar, gerçeklikler geçmişe ve geleceğe ilişkin bize yeni anlayışlar, yeni yorumlar, yeni farkındalıklar sunar.

Dijitalleşmenin bir kavram olmanın ötesinde ortaya çıkardığı etkilerle çok farklı anlayışlar, yorumlar, farkındalıklar ortaya koyduğunu çok derin ve sanki vazgeçilmezmişçesine yaşıyoruz. Bugün hangi toplumda, hangi kültürde, hangi sosyal statüde olursa olsun insana ilişkin birçok tanımlamada dijitalleşmenin ortaya çıkardığı ‘ürünleri’ ve onların kuşattığı bir dünyayı yaşadığımız inkâr edilemez bir durumdur. Sosyal medyanın dijitalleşme sürecinde ortaya çıkan bir gerçeklik olarak bireysel ve toplumsal düzeydeki etkisi dijitalleşmeyle kuşatılmış insanın, toplumun, çevrenin, ekonominin, duyguların, kısaca insan ve onun ilgi ve ilişkilerinin hangi etkilere, hangi sonuçlara maruz kaldığı gerçekliğiyle bizi karşı karşıya da bırakmaktadır.

TRT Akademi Dergisi bu sayısında dijitalleşmeyle ortaya çıkan yeni bir kavramı konu edinmiştir. İnsanı ve toplumu hemen her düzeyde sarıp sarmalayan bu yeni kavramı ele alırken bu yeni kavram etrafında olup biteni bilmeye, tanımaya, anlamaya, yorumlamaya ve konuyu akademik çalışmalarla değerlendirip nedenleri, sonuçları, sorunları ve sorumluluklarıyla ortaya koymaya çalışmıştır. Bu çerçevede dijitalleşme konusunu özel bir başlıkla sınırlandırmış ve bu sayının konusunu

“Dijital Ebeveynlik” olarak belirlemiştir. Bu amaçla akademisyenlerin konuyu değerlendirmesi ve her yönüyle çalışması gerektiğini düşünerek “Dijital Ebeveynlik” kavramını farklı başlıklarla ele alan çalışmalara yer vermiştir. Çalışmalarda ortaya konun sonuçları ve önerileri bilimsel açıdan değerlendirerek ilgilisiyle ve okuyucusuyla paylaşmayı amaç edinmiştir.

“Dijital Ebeveynlik” konusu bir dergi kapsamında ele alınarak hakem süreçlerinde kabul almış çalışmalar dergide yer almıştır. Dijital ebeveynliğin teknoloji kullanma becerileri ve çocuklarla ilişkilerini de göz önüne alarak yapılan çalışmaların yanı sıra dijitalleşmeyle ortaya çıkan yeni durumlara ilişkin kaynak taramasını esas alan bibliyometrik çalışmalar, çocuk ve şiddetin dijital mecralarda hangi yönleriyle karşımıza çıktığı, sosyal medya mecralarında yer aldığı şekliyle çocuklar ve dijitalleşme ilişkisi, dijital yayın platformlarında ebeveyn çocuk ilişkisi, mahremiyet, ebeveyn ve çocuk ilişkileri gibi konuların ele alındığı çalışmalar okuyucuyla buluşmaktadır. Dergide yer alan çalışmalar ortaya koydukları sonuçların yanı sıra olası yeni durumlara ilişkin öneriler sunmakta ve “Dijital Ebeveynlik” konusunu sadece akademik çalışmaları ilgilisiyle sınırlamamaktadır. Dijital okuryazarlık ve benzeri yeni öğrenme, bilme, tanıma ve anlama biçimlerinin dijitalleşmeyle ortaya çıkan süreçleri yönetme ve yönlendirebilme becerilerini sadece ebeveynlere kazandırmakla kalmayacağı bilinçli bir sosyal sorumluluk çerçevesinde toplumsal bir bütünlüğün oluşmasına da katkı sağlayacağı bir amaç olarak ortaya konmaktadır.

Derginin bu sayısının ortaya çıkmasına ve bütüncül bir yapıya ulaşmasına çalışmalarlarıyla katkı sağlayan yazarlara; çalışmaları titizlikle gözden geçiren ve TRT Akademi Dergisi'nin yayın kriterleri çerçevesinde yayına dönüşmesinde önemli katkıları olan sayı hakemlerine; editörlük süreçlerindeki destekleriyle derginin okuyucuyla buluşmasında önemli katkılar sunan dergi çalışanlarına çok teşekkür ediyorum.

Yararlı olması dileğiyle...